

PARLAMENTNÍ ZPLNOMOCNĚNĚC OZBROJENÝCH SIL SRN

Naším zámyslem je uveřejňovat a tím i zúročit studie a úvahy čtenářů a autorů, které vypracovali v rámci studijních pobytů v zahraničí.

Příspěvek, který redakce nabízí v tomto čísle, vychází z osobních zkušeností autora, jež nabyt ze svého čtyřměsíčního pobytu v SRN (na Ruhr-Universität-Bochum), kde měl možnost podrobněji se seznámit s postavením, úkoly a náplní každodenní činnosti zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu. Tato skutečnost nás vedla k

myšlence publikovat základní přehled otázek a problémů, které souvisejí s objasněním úlohy zplnomocněnce ozbrojených sil, jako orgánu parlamentní kontroly. Jsme názoru, že získané poznatky jsou v mnohém pro nás poučné.

Část uveřejněná v tomto čísle VR vychází z práce širšího rozsahu „Zplnomocněnec ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu Spolkové republiky Německo“ a je vstupní. Kompletní materiál byl oponován německými politology a zpracován pod vedením zahraničního lektora.

Věříme, že zkušenosti, které byly v SRN získány o cestě k vytvoření tohoto orgánu kontroly, by mohly být pro českou parlamentní demokracii a celkové zlepšení pozic Armády České republiky velmi cenné.

Redakce

Předválečné Československo mělo čtyři generální inspektory: Dr. Josefa Scheinera, Dr. J. S. Machara a generály Aloise Podhajského a Jana Syrového. Význam a autorita funkce generálního inspektora byly tehdy vždy dány silou osobnosti, která tento úřad zastávala. Od počátku byla v našich podmínkách tato funkce provázena neujasněností kompetencí, rivalitou o postavení „prvního muže“ nad ozbrojenými silami státu, osobními ambicemi a ctižádostí. Mnohým z pochoptelných důvodů orgán parlamentní kontroly vadil natolik, že po válce již tento úřad nebyl obnoven.

Úřad generálního inspektora ozbrojených sil, který má jinou náplň činnosti než jak je tomu například v německých ozbrojených silách, byl u nás znovu zřízen Zákonem č. 540/1990 Sb., jako prostředek k zabezpečení dohledu nad armádou a realizací branné politiky státu. O tuto funkci se začala vládní koalice zmiňovat až v

souvislosti se spory o obsazení některých vrcholných funkcí ve státních orgánech. Diskuze, které se rozvinuly v této spojitosti na stránkách denního tisku, se stále pohybují ve velice vágní rovině, na pozadí právě probíhajících zásadních změn struktury a personální skladby Armády České republiky. V současné době probíhá diskuse k zákonu o generálním inspektorovi (viz. např. článek Ing. Pavla Jégla „Parlamentní kontrola ozbrojených sil ČSFR a ČR“ ve VR č. 10/1993), který by měl být nahrazen „parlamentním zmocněncem pro ozbrojené síly“, tak jak je tomu ve většině západních demokracií.

Výchozí situace - demokracie a armáda

Armáda a společnost, voják a občan, vnitřní vedení a právní řád, vojenské povinnosti a vojenská kázeň (tresty), péče o zabezpečení vojenské služby, otázky odepření vojenské služby, způsob nošení a úpravy vlasů a vousů, problematika služného a platů, vzdělání a vysokoškolské studium, kurzy, mnohostranné aspekty každodenního vojenského života - to vše řeší **zplnomocněnec ozbrojených sil SRN** a jeho zaměstnanci a pracovníci jako orgán parlamentní kontroly. Tento úřad se zabývá nejen malými, ale také velkými problémy vojenské služby, což je prováděno **veřejně a viditelně**. Sem spadá i řešení interních problémů armádních a také těch, které jsou pro armádu závazné a určené státním a společenským zřízením Spolkové republiky Německo.

■ Obranný úkol armády - zabezpečení míru vojenskými prostředky

Armáda není nějakým izolovaným nástrojem ve státě; nakonec žádná armáda, ani Bundeswehr nestojí mimo stát. Bezpečnost státu a společenského zřízení Spolkové republiky Německo nespočívá a nestojí pouze na základech nějakého námezdního vojska, které samo vyřizuje tyto existencionální státní úkoly z důvodu „naverbování“. Proto vytvořený Bundeswehr má nejen „Základním zákonem“, ale také i ve skutečnosti vymezenou roli „armády lidu“. „*Obranná ústava GG*“ *otevřít této armádě cestu do právního státu*. Systém branné povinnosti vytváří most mezi občany a vojáky. Bundeswehr není srovnatelný jakožto vojenské zařízení a svým specifickým jádrem zaměřením s žádnými civilními organizacemi; rovněž povolání vojáka není povolání jako každé jiné. Vojenským prvořadým a hlavním úkolem je: zabezpečení úspěšné obrany prostřednictvím odrazovací komunikace a současně (když tato metoda odrazování selže) nasazením všech sil a prostředků přispět k zachování státní suverenity a svrchovanosti Spolkové republiky Německo. To je primární úkol. Svým různorodým působením na ozbrojené síly a vojáky vstěpuje institucionální a vojenské existenci pro dostatečné a věrohodné odrazování patřičný prostor a bez této okolnosti je vojenská „officience“ prostě neodmyslitelná. Podstatné rovněž je, že ozbrojené síly jsou politickým nástrojem k zajišťování míru a zabránění války; heslem je: „*Voják musí umět bojovat, aby mohl zabránit tomu, aby toto umění musel použít.*“

■ Funkční způsobilost a princip právního státu v Bundeswehru

Tím vytvářejí funkční způsobilost ozbrojené moci a právní státnost svého vlastního řádu, které vstěpují profil Bundeswehru jako armády v demokracii. Nejde zde o to smířit neslučitelné a tedy ozbrojenou moc s demokratickým státem, ale o poznání ve všeobecnosti a pro každý jednotlivý případ, že voják Bundeswehru jako obránce zřízení založeného na svobodě a právu musí mít také v kasárnách šance a možnosti pro vlastní seberealizaci. Obranná motivace a připravenost ozbrojených sil a vojáků demokratického státu závisí od toho, zda a jak dalece se podaří právně státní představy přenést na úroveň vojenské oblasti života společnosti. Vojákové, pro kterého je také ve všedním vojenském dnu závazný hodnotový řád „Základního zákona“, je jasná nutnost jeho služby k zabezpečení míru ve svobodě, který brání až k nasazení života. Na tomto místě padají hranice a bariéry mezi „vojenskou výrobou“ (destruktivní činností), která nemá žádné vztahy k hodnotám, které by měla bránit a vojákem, pro kterého je obrana svobodného zřízení rozhodujícím bodem při plnění jeho vojenských úkolů. Podle výše uvedeného se *funkční způsobilost a principy právního státu nevylučují, ale navzájem se podmiňují. Jsou navzájem podmíněným vztahem.*

■ Obranná ústava z roku 1956

V tomto bodě je soustředěna podstata intencí „obránné ústavy“ z roku 1956. Prostřednictvím 7. článku doplnku Základního zákona ze dne 19. března 1956 bylo doplněno a upřesněno *postavení německých ozbrojených sil*. Regulace nejvyššího rozkazu a parlamentní kontrola ozbrojených sil, jakož i otázky vojenské kontroly a práv soudnictví nad vojenstvím byly hlavními body této ústavní novely. Její parlamentní základ byl jasný: dřívějšímu pojmu základního rozkazu, který v Německu vždy příslušel nejvyššímu veliteli, byla rozdělena politická, vojenská a administrativní vůdcovská práva podle systémů ústavně příslušných států.

Vojenská podstata nejvyššího rozkazu byla převedena jakožto rozkazovací a velící moc nad ozbrojenými silami prostřednictvím čl. 65a GG spolkovému ministru obrany. Tím bylo vedení ozbrojených sil už více svěřeno parlamentu neodpovědnému vůdci, ale v plném rozsahu vládní exekutivě a tím kompetencím vládních směrnic spolkového kancléře. Tak se stalo, že bylo podle německých ústavních dějin charakteristické dvojpostavení ozbrojených sil Německa mezi vojáky a vládou předáno ve prospěch vlády. *Tímto zásadním rozhodnutím ústavně právní dislokace do pravomoci vlády sledovala vojenská ústava monistický systém GG, který výkonnou moc v plném rozsahu přenechával spolkové vládě a nenechal pro prerogativy spolkového prezidenta žádný prostor.*

■ Parlamentní kontrola

V tomto přenesení (převedení) pravomocí ve prospěch ministra obrany a v celém řešení otázky nejvyššího rozkazu je zároveň odůvodněn a vytvářen prostor pro podstatu elementární parlamentní kontroly. Se svěřením rozhodovací a velící moci spolkovému ministru obrany nad ozbrojenými silami jsou takto ministři a pro jeho oblast činnosti vytvářeny kompetence, za něž je však ministr obrany v rámci své

rezortní kompetence a vazeb na spolkovou vládu parlamentu odpovědný. Ústavně právní změna ozbrojených sil spočívající v odstranění mimoparlamentní zóny vůdce v mocenské kompetenční oblasti ve prospěch vlády otevírají pro kancléře a ministra, ale také pro parlament *stejný vliv na kontrolu ozbrojených sil jako vůči civilním organizacím.*

■ Obranný výbor a zplnomocněnec ozbrojených sil SRN

Tento ústavně právní rozvoj ozbrojených sil směrem k parlamentu je zvýrazněn dvěma institucemi parlamentu, které slouží výlučně parlamentní kontrole ozbrojených sil: *obránný výbor a zplnomocněnec ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu.* Obojí jsou výdobytky vojenské ústavy z roku 1956, první v článku 45a GG a druhý v čl. 45b GG. Ústavně i psychologicky jsou také tyto dvě instituce výrazem politické vůle saturovat potřebu parlamentní kontroly nad armádou, což je vysvětlitelné pouze a jedině z historického vztahu mezi parlamentarismem a ozbrojenou mocí. Systematicky jsou čl. 45a a 45b GG důsledkem čl. 65a GG, kde je učiněno základní rozhodnutí pro ústavně právní zakotvení ozbrojených sil. Tak je maximum mocenské balance vyváženo mezi exekutivou a legislativou, ale současně jsou tímto článkem GG postaveny ozbrojené síly před nové problémy: *vzrůstu moci vlády musí odpovídat zvýšený vliv kontrolní moci parlamentu.* Toto bylo provedeno vytvořením zvláštní instituce „obránného výboru“ a funkce „zplnomocněnce ozbrojených sil SRN“. Tak došlo k tomu, že *německé ozbrojené síly s nejsilnějším mocenským potenciálem byly vytvořením speciálních parlamentních kontrolních mechanismů podřízeny důsledně parlamentní kontrole.*

Cesta ke zplnomocněnci ozbrojených sil SRN

■ Zplnomocněnec ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu - skandinávská cesta

Zplnomocněnec ozbrojených sil SRN je novou institucí v německém státním právu; čl. 45b GG není v historii svého ústavního předchůdce. Je vlastně převzat ze skandinávského - především švédského modelu. Poslanec Paul (SPD), který poznal během své emigrace ve Švédsku plodnou činnost švédského „justičního ombudsmanna“ a také „miličního ombudsmanna“, inicioval při parlamentním jednání o vojenské ústavě ve druhém volebním období vytvoření funkce zplnomocněnce ozbrojených sil ve Spolkovém sněmu SRN. Tato iniciativa odpovídala vótu delegace Spolkového sněmu, která se informovala začátkem roku 1954 ve Švédsku o úřadě a úkolech, postavení a oprávnění, jakož i zkušenostech z práce této švédské parlamentní instituce.

■ Opětovné ozbrojení

Politické debaty o znovuvybzbrojení byly v parlamentě a veřejnosti vedeny v padesátých letech velmi bolestně. Válka a porážka nebyly ještě zapomenuty, reminiscence minulosti silně působily.

Spolkové vládě vedené Adenauerem šlo o tři cíle:

1. zajištění integrity,
2. opětovné dosažení suverenity,
3. zapojení SRN a jejích budoucích ozbrojených sil do západního obranného systému.

Znovusjednocení nebo zásadní integrace a znovuožbrojení Spolkové republiky Německo představovalo hlubokou kontroverzi každé debaty, která byla vyvolána především korejskou krizí počátkem 50. let.

■ „Beze mne“

Vedle toho působily v tomto procesu nejrozmanitější a různorodé emocionální síly při vytváření vůle a rozhodnutí o dalším kurzu německé politiky. Historické pohledy zpět, dějinné danosti a osobní zážitky se často odrážely a množily v řetězci argumentů a motivů, které se znovu odrážely a nacházely konečný výraz v tzv. postoji „beze mne“ k tomuto tak závažnému politickému tématu. Přitom je nezbytné podtrhnout, že zápas o posílení vojenských pozic nebyl jen pouhým zápasem politického kalkulu a vojenské racionality, ale také bojem proti psychologickým a pocitovým bariérám, které blokovaly mnohé v jejich vztazích a přístupech k novým německým ozbrojeným silám.

V tomto uzlovém bodě spočívá rozhodující důvod pro zavedení funkce zplnomocněnce ozbrojených sil SRN v německém parlamentním systému a ozbrojených silách. Jedná se o **průlom do německého ústavního práva**. Funkce zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu byla koncipována jako institucionální výraz strategie eliminace nebezpečí, které neustále hrozilo ze zneužití nové armády Spolkové republiky Německo. Zplnomocněnec je tedy chápán jako určitá „pojistka“. Nová armáda byla od začátku formována jako armáda s povinnou vojenskou službou. S tím byla logicky spojena péče příslušníků parlamentu o nováčky, kteří zajišťovali plynulý příliv osob z německého lidu do ozbrojených sil. Stát Spolková republika Německo se etabloval jako svobodný právní stát. Základní zákon je nejhodnotnější německá ústava, která zajišťuje všem občanům velký podíl na jejich osobním rozvoji. Naplňování práv je pro věc tohoto právního státu konstitutivním významem.

■ Lidské hodnoty: podíl a cíl vnitřního vedení

S realizací tohoto bodu je spojeno *vytváření vlivu a prostředí právního státu v kasárnách*. Postulát nedotknutelnosti lidské důstojnosti, ke které je povinována, na niž musí dbát a chránit ji veškerá státní moc, se stala výchozím bodem vnitřní náplně a podoby budoucích německých ozbrojených sil. Vojenské specifické vlastní zákonitosti a danosti, které určují podobu každé armády, musely být uvedeny do souladu s ústavně právními pozicemi občanů. Harmonizace státní a vojenské ústavy byla velkým dějinným úkolem, který vznikl pro členy parlamentu a který předznamenal zásadní reformy v tomto směru. Podstatné je: *nešlo zde o kosme-*

tické úpravy, ale byla postavena principální otázka: o vztahu mezi státem a ozbrojenými silami, demokracie a armády, občana právního státu a vojáka.

■ Porady Spolkového výboru

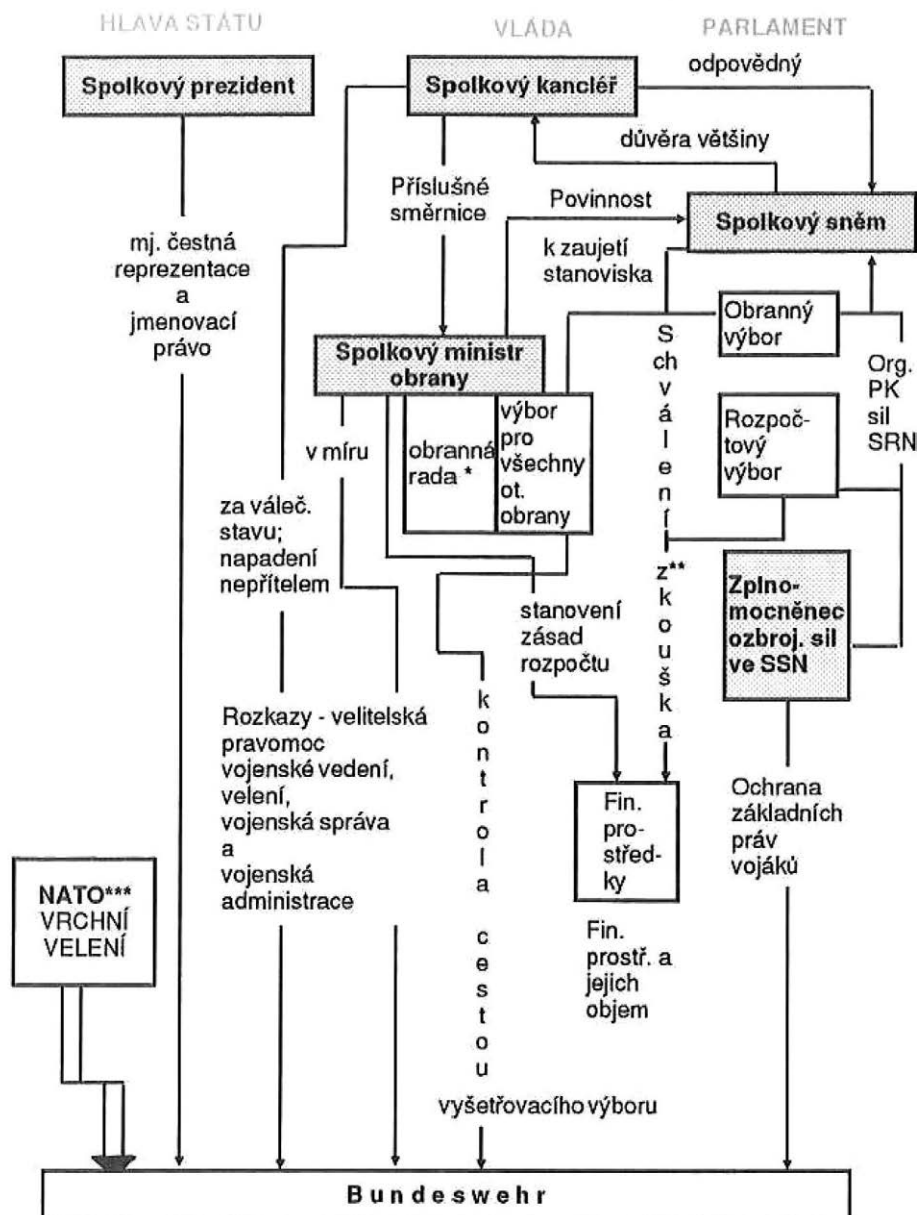
Na podzim každého roku se zabýval Spolkový výbor pro otázky evropské bezpečnosti v rámci svých debat o budoucí podobě vojenské ústavy také problematikou zavedení parlamentního zplnomocnění pro ozbrojené síly. Zde se projevíly frakce rozdílných názorů zatímco SPD a FDP stejně jako určité části CDU a CSU se vyslovovaly pro zřízení takovéto instituce, jiní poslanci z vládnoucího tábora se proti novotám takového druhu postavili, protože považovali stávající parlamentní kontrolu armády za dostatečnou a obávali se zrušení vztahů důvěry mezi nadřízeným a podřízeným. Bezpečnostní výbor se nakonec shodl s interfrakční skupinou (ale také jen těsnou většinou) na ústavně právním zakotvení funkce zplnomocnění ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu v podobě: „... *k ochraně základních práv a jako pomocný orgán Spolkového sněmu při vykonávání parlamentní kontroly.*“ V následných debatách ústavně právního výboru byly ujasňovány první kontury tohoto nového parlamentního orgánu. Obavy ze zamlžení kompetencí ve vztahu mezi Spolkovým sněmem a Bundeswehrem rozptýlil jeden poslanec, který přirovnal zplnomocnění ozbrojených sil SRN metaforou z mechaniky k „...spojovacímu a třecímu článku, jenž by napomáhal pružnosti a vyváženosti celého mechanismu soukolí a zároveň jednotlivé části mechanismu stroje navzájem odděloval a spojoval“.

Určujícím způsobem byl také vysloven ambivalentní charakter instituce zplnomocnění ozbrojených sil, jakožto **kontrolní instituce**, která je a bude činná rovněž v zájmu ozbrojených sil. Později diagnostikovaný význam úřadu uvedl zplnomocněnec Hoogen tím, že v žádném případě není „zdí nářků“ vojáků. Smyslem této funkce je: rozvinout ji do věcného působení ozbrojených sil a pro vojáky v parlamentním prostoru. V neposlední řadě bylo důležité propojení funkce zplnomocnění s prováděnou reformou vnitřního vedení armády. Tak se stal **zplnomocněnec ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu** institucionálním důsledkem institucionální garance.

■ Kompromis

V únoru 1956 se instituce zplnomocnění ozbrojených sil stala rozhodujícím míčkem ve hře při taktických jednáních. *Opozice* se zřekla těchto „ústavně právních novot“, *koalice* se vzdala „myšlenky“ směřované proti zavedení funkce zplnomocnění ozbrojených sil. Tento od právních a bezpečnostních expertů obou frakcí vyjednaný a jejími předsedy potvrzený kompromis zajistil vojenskou ústavu 6. března 1956 po dvou až třech čteních *parlamentní většinu*, která byla doplněna jednohlasným souhlasem Spolkové rady. Tím dosáhl úřad a úkoly zplnomocnění ozbrojených sil svého ústavně právního zakotvení.

Politická kontrola ozbrojených sil ve Spolkové republice Německo

Poznámky:

*) Spolková obranná rada - jí patří rozhodování a přijímání opatření v nadřezortních otázkách.

**) Zkouška anebo spíše průzkum objemu rozpočtu pro ozbrojené síly.

***) Přenášení pravomoci nad vojenským vedením (velením) německých ozbrojených sil:

a) v době míru

b) ve válečném stavu

V červnu 1956 proběhlo parlamentní projednávání v čl. 45b věta druhá GG zmíněného zákona. Na základě iniciativních návrhů frakce SPD (BT-Drucks.II/2441) a poslance Dr. Jaegera (CDU/CSU) a jeho dalších kolegů byla přijata tiskovina (BT-Drucks.II/2592). Stejně jako u vojenské ústavy nepředložila ani v tomto případě spolková vláda vlastní návrh.

V obou iniciativách našla svůj základ a výraz struktura pozdějšího zákona, pro kterou neexistovaly žádné ústavně právní předlohy. Proto (a také v souvislosti s novostí tohoto parlamentního orgánu) měl tento zákon velkou míru autenticity. V návrzích a iniciativách se dá rozlišovat **pět věcných komplexů**, ke kterým byly předloženy převážně paralelní, z části však i věcně rozdílné návrhy:

- * **právní postavení zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu,**
- * **vztah zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ke Spolkovému sněmu a obrannému výboru,**
- * **nařazení zplnomocněnce ozbrojených sil SRN,**
- * **úřední oprávnění zplnomocněnce ozbrojených sil SRN,**
- * **právo „podání“ vojáků zplnomocněnci ozbrojených sil SRN.**

Zatímco pro poslední čtyři věcné komplexy byla nalezena převážně shodná úprava, vyvolal status zplnomocněnce vzhledem k požadavku většiny konflikt mezi koaličními frakcemi a opozicí. Tento konflikt ovlivňoval celý zákonodárný proces, a to i ve Spolkové radě, která z tohoto důvodu navrhla zvolit dohádovací výbor. Nejednoznačně schválený zákon vytvořil *compositum maxtimum* obou návrhů. Zplnomocněnec pro ozbrojené síly byl zde koncipován jako veřejný nositel úřadu svého druhu, který je volen většinou členů Spolkového sněmu a může být odvolán. Současně se musí říci svého práva soudcovského úřadu jako osobního předpokladu pro volitelnost do funkce zplnomocněnce ozbrojených sil SRN. S uveřejněním ve Spolkové sbírce zákonů nabyl tento zákon účinnosti. Pro příštích 25 let představoval základnu pro úřad a úkoly zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu Spolkové republiky Německo.

■ **Názorový střet: dvojí funkce a dvojí postavení zplnomocněnce ozbrojených sil SRN**

Ještě před přijetím prvního zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu v dubnu 1959, tedy dva roky po nabytí právní síly zákona, vypukl spor v právních, politologických a dalších odborných diskusích o ústavně právním postavení zplnomocněnce ozbrojených sil SRN. Ze znění čl. 45b GG „k ochraně základních práv a jako pomocný orgán Spolkového sněmu při vykonávání parlamentní kontroly“ byla vysledována dvojí funkce zplnomocněnce, ze které vyplývá také jeho dvojí postavení: - jako *ochránce* základních práv vojáků a současně jako *ústavního orgánu* parlamentní kontroly - tedy závislého parlamentního orgánu. Tomuto postavení a roli protičeilo, že zplnomocněnec ozbrojených sil SRN byl v plném rozsahu své oblasti činnosti pomocným orgánem Spolkového sněmu. Také

ochrana základních práv vojáků měla vycházet z kontrolní parlamentní činnosti. Její zaměření v čl. 45b GG podtrhuje zvláštní význam a rozsah úkolů a opodstatňuje samostatnost postavení zplnomocněnce ozbrojených sil. Tzv. názorové literární střety sahají až daleko do sedmdesátých let. V těchto letech se prosadilo *pojetí o jednotě oblastí úkolů* parlamentní kontroly a postavení parlamentní závislosti zplnomocněnce ozbrojených sil. Tomu pochopitelně odpovídalo také pochopení úřadu zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu. Podstatné je, že důsledky pro vlastní úřední praxi zplnomocněnce tyto vědecké kontroverze neměly.

■ Kompetenční konflikty

Od první výroční zprávy z roku 1959 se vedly kompetenční spory mezi *zplnomocněncem ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu a spolkovým ministrem obrany*. Tento boj byl především ze strany spolkového ministra obrany rozšířen ofenzivně na všechna „pole šachovnice“ parlamentních kontrolních frakcí. Tak bylo de facto zplnomocněnci bráněno plnohodnotně vykonávat jemu svěřenou kontrolní činnost směrem do armády. Právo zplnomocněnce veřejně vystupovat mimo roční zprávy bylo zamítnuto. Při určitých jednotlivých záležitostech bylo zpochybňováno, zda mohou být subsumovány pod ochranu základních práv vojáků a zásad vnitřního vedení. Hraniční linie mezi Bundeswehrem (armádou) a společností, především v rovině řešení problémů rezervistů, zde stála vždy pod palbou kontroverzních argumentů.

■ Proces novelizace k zákonu o zplnomocněnci ozbrojených sil SRN

S těmito dvěma otázkami o ústavně právním postavení a příslušnosti zplnomocněnce ozbrojených sil, které vznikaly na základě nejasných zákonných odkladů o úřadu zplnomocněnce, souvisí celkový proces novelizace této funkce od jejích výchozích pozic až po spolkový zákon o zplnomocněnci ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu. Naznačený proces byl **nastartován** roční zprávou zplnomocněnce v roce 1971 a byl završen po desetiletém období (od 6. do 10. volebního období) **novým** pojetím zákona o zplnomocněnci ozbrojených sil. Přitom šlo o reformu podstaty a členění zákona z roku 1957, které byly vztaženy rovněž na organizační a administrativní otázky služebního postavení zplnomocněnce ozbrojených sil v jeho vztahu ke správě Spolkového sněmu. Mnohé z otázek, které se objevily ve dvacetileté úřední praxi a také právní a politologické vědě, byly řešeny novelizací zákona. Tím dospěl zákon o zplnomocněnci ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu jakožto poslední *vojenskoprávní zákon* z počáteční doby Bundeswehru, regulující předchozí období, k praktickému kroku vpřed.

Proces směřující k novelizaci zákona o zplnomocněnci ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu probíhal výlučně v parlamentní oblasti a je v mnoha ohledech pozoruhodný nejen pro právníckou, ale především politologickou praxi. *Za první*, přímo bije do očí dlouhé časové období deseti let, kdy novelizace zákona nebyla předmětem sporů mezi frakcemi a materie zákona nepatřila k nejsložitějším předmětům sporů a parlamentního jednání. *Za druhé* překvapuje délka parla-

mentního předjednávání, které se táhlo devět let od roční zprávy zplnomocněnce z roku 1971 k interfrakční zákonné iniciativě z roku 1981.

Obranný výbor v roce 1972 vytvořil komisi pod názvem „Kompetence zplnomocněnce ozbrojených sil SNR ve Spolkovém sněmu“. Tato komise neměla jen objasnit otázky jeho působnosti, ale měla připravit všeobecnou novelizaci zákona. Svým podnětem z roku 1972 vyvolal zplnomocněnce ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu změnu. Zákonný průběh, který byl konečně v roce 1976 vypracován komisí a schválen obranným výborem, padl koncem 7. volebního období. Před jednáním 8. volebního období byly promyšleny také organizační otázky; tedy to, *jak by mohl být zplnomocněnce více propojen s parlamentem a jeho služební postavení bylo sladěno s administrativou spolkového sněmu*. Zde pracovní skupina úředníků úřadu zplnomocněnce a správy Spolkového sněmu předložila v říjnu 1977 zprávu, již byl převeden podnět týkající se zplnomocněnce z roční zprávy roku 1971 v roce 1978 do řeči zákona. Na tomto základě pokračoval obranný výbor v jednáních o novelizaci, která s konečnou platností byla ukončena v roce 1981, tedy v 9. volebním období předlohou interfrakční zákonodárné volební iniciativy. Tato neobyčejně dlouhá délka přípravných a parlamentních jednání měla za následek, že interfrakční politickou a posléze zákonnou iniciativou z května 1981 zahájený vlastní zákonodárný proces trval pouze jeden rok do zveřejnění ve Spolkové sbírce zákonů (BGB1). Tak byl uzavřen dlouhodobý *proces novelizace Zákona o zplnomocněnci ozbrojených sil SRN ve Spolkovém sněmu Spolkové republiky Německo*, který trval celkem 17 let (od roku 1971 do roku 1988).

Seznam použitých zkratk a termínů:

BGB1	- Sbíрка zákonů
BT-Drucko	- tiskovina Spolkového sněmu
CSU	- Křesťanská sociální unie
CDU	- Křesťanská demokratická unie
FDP	- Svobodná demokratická strana
GG	- Základní zákon, ústava SRN
zákonodárce	- Spolkový sněm a Spolková rada
zplnomocněnce	- zplnomocněnce ozbrojených sil

* * *

Pokračování příště:

Úřad zplnomocněnce ozbrojených sil SRN.